

אספרה שמך לאחי

♦ ח' תשרי תשפ"ז ♦

פנינים בפרשת השבוע

האוינו

♦ האוינו השמים וארצה ♦

לסרב, מה עשתה? נהגה עצמה פשוטה והיתה קורעת בגדיה עד שנמנעו בני אדם ממנה.

לעמית זאת הבחור שהעלה אותה מהבור פיון שעבר מפניה שכהה ולא זכר את בריתו אשר כרת עמה ועמד ונשא לו אשה וילדה לו בן, עברו שלשה חדשים באה חלדה אחת וחנקה את הילד, חזרה האשה וילדה לו בן נוסף, אף לא עברו הימים עד שהבן נפל לפתע לבור ומת, אמרה לו אשתו אם כדרך כל בני אדם היו מתים הבנים הייתי אומרת צדוק הדין, ומקבלת עלי באהבה גזרת שמים אבל עכשו שמתי בני במיתה משנה בודאי יש בזה סבה מחמת איזה עוון, אלא ספר לי מה מעשיה, עמד האיש וגלה לאשתו את המעשה אשר עשה שפרת ברית לאותה בתולה שהצילה מרדת שאולה, הלכו לבית דין ונתגרשה ממנו ואמרה לו לך אצל חלקר שנתן לך הקדוש ברוך הוא, מכיון שנתגרשו הלך האיש הלז עד עיר מולדתה של הנערה ושאל עליה לדעת מה נעשה עמה מיום פרידתו ממנה עד הלום, אמרו לו בני המקום אשה שוטה היא מה עשה הלך אצל אביה וגלה לו את המעשה שהיה לו עמה וגם סבר וקבל עליו את מומיה שגלה האב על בתו, פיון שבא אצלה עמדה ועשתה עצמה שוטה פמנהגה אף פאשר גלה לה מי הוא העומד לפניו ואת כל אשר עבר עליו עם העדים הנאמנים בשליחותם, הבור והחלדה שתבעו ממנו ביד חזקה על שהפר בריתו ולא עמד באמונתו אמרה לו אבל אני בעור שמים עמדת בבריתי שפרתי עמו בנאמנות, אחרי הדברים האלו נתישבה היא בדעתה וחזרה לאיתנה הראשון ועמדו והקימו בית נאמן, ופרו ורבו בנים ונכסים ועליהם הכתוב אומר עיני בנאמני ארץ וגו'.

אמרו רבותינו ומה מי שמעיד עליו חלדה ובור כה, הרי מי שמאמין בהקדוש ברוך הוא, ומשימו עד בינו לבין חברו על אחת כמה וכמה.

♦ ותשמע הארץ ♦

משה רבנו דבר והעיד שמים וארץ, ואמר לשמים לשון האזנה, שזה מקרוב, ולארץ שמיעה שזה מרחוק, בגלל שהיה קרוב לשמים ורחוק מהארץ, לעמית זאת ישעיה

משה רבנו עומד לפני פטירתו מהעולם, ועומד ומזהיר את בני ישראל על קיום התורה, ומעיד בהם עדים על אזהרתו, ואת מי לקח משה רבנו לעדות את השמים ואת הארץ, ומדוע העיד בהם שמים וארץ, כי משה רבנו עשה חשבון ואמר, אני בשר ודם למחר אני מת אם יאמרו ישראל לא קבלנו עלינו הברית מי בא ומכחישם, לכה העיד בהם שמים וארץ עדים שהם קיימים לעולם, ועוד סבה שאם יזכו יבאו העדים ויתנו שכם הגפן תתן פריה והארץ תתן יבולה והשמים יתנו טלם, ואם יתחילו חלילה תהיה בהם יד העדים בראשונה, ועצר את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן את יבולה ואחר כך; ואבדתם מהרה על ידי העבדי כוכבים.

מעשה בנערה שהיתה הולכת לבית אביה והיתה מציידת בכסף וזהב, והלכה מחוץ לשוב ותעתה בדרך, כשהגיע חצי היום צמאה לשתיים ולא היה לה מים, ראתה באר וחבל של דלי קשור עליה, אחזה בחבל ושתלשלה וירדה לבור לאחר ששתתה, רצתה לעלות ולא היתה יכולה וצעקה ואין מושיע, עד שעבר שם בחור ושמע קולה, עמד על פי הבור והציץ פניה אף לא היה יכול להבחין בבור מי הוא האזעק להצלה, עמד ושאל האם את מבני אדם או מהמזיקים שדים? ענתה מן בני אדם, אמר לה השבעי לי שמבני אדם את, נשבעה לו, אמר מי הביאך לכאן ספרה לו את כל המעשה, אמר לה אם אני מעלה תנשאי לי? אמרה כן, קם והעלה אותה מן הבור אמרה לו מאיזה עם אתה, אמר לה מישראל אני ממקום פלוני וכהן אני, אמרה אף אני ממקום פלוני ממשפחה פלוגית החשובה, פתחה ואמרה; בן עם קדוש מאד אהרן הכהן, בה בחר הקדוש ברוך הוא מכל ישראל, בוא אצל אבי ואמי, ואני מתארכסת לך עמדו ונתנו ברית עולמים זה לזה, אמר לה; מי יהיה עד על השבועה? באותה שעה היתה חלדה אחת עומדת בגג, אמרה לו; השמים, (לשון שבועה) החלדה והבור, יהיו עדים עלינו, לבל נהיה מכזבין זה בזה, והלכו כל אחד לדרכו הנערה עמדה באמונתה שנים רבות, וכל מי שהציעו לה להיות לו לאשה היתה מסרבת וממאנת, פיון שחזרו וביאו בני אדם רבים לבקשה, ולא היתה יכולה

1. תענית ח'. רש"י ותוס' ובערוך ערך חלד.

הנביא כאשר היה מתנבא אמר להפך, שמעו שמים והאזינו ארץ, נתן שמיעה לשמים והאזנה לארץ, בגלל שהיה קרוב לארץ ורחוק משמים.

כשפתח משה רבנו דבריו צוה לשמים ולארץ לשתק, ונשתתקו כלם העליונים מלומר שירה, והתחתונים מפעלותיהם לדגמא, יש מקום שצריך לרדת גשם, או מקום שצריך לרדת טל, או רביבים או שעירים כלם פסקו כעת, לשמע דבריו של משה, לכן אמר; אל תפחדו שזה יגרם חלילה להזק כי דברי יהיה טובה לעולם כמטר, וכטל וכו' ומדוע צוה עליהם לשתק, כי שם ה' אקרא, לכן מכרחים אתם לשמע דברי, הבו גודל לאלקינו.

• כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלקינו •

משה רבנו מלמד אותנו ששםמזכירים את שם ה' יש לשבחו ולפארו, ולכן על כל ברכה שאדם שומע³ את שם ה' אומר ברוך הוא וברוך שמו, ועוד שהרי אפלו כשםמזכירים צדיק בשם ודם צריך לברכו שנאמר זכר צדיק לברכה, קל וחומר כשםמזכירים שמו של הקב"ה, ובשם הצדיק רבי אליהו לופיאן שאמר בשם גדולי עולם, שכדאי היה לברא את העולם בשביל ברוך הוא וברוך שמו. וכך מספרים על הספא מקלם זצ"ל⁴ ששאל את תלמידיו - חז"ל אומרים; יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה, הבטוי 'קורת רוח' משמע לא ענג ממשי, אלא 'קורת רוח' ושאל הספא בעד איזה דבר טוב נותנים שכר לאדם רק 'קורת רוח'? ענה אחד מתלמידיו בעד עניית; 'ברוך הוא וברוך שמו' אמר לו הספא זצ"ל בתמהון; מה אתה שח? בעד ברוך הוא וברוך שמו נותנים קורת רוח בלבד, הרי כדאי לסבל את כל היסורים של כל ימי חיי האדם כדי להגיד פעם אחת לפני מלך המלכים; ברוך הוא וברוך שמו, אלא קורת רוח נותנים לאחד שישב על פסא זקוף, והעלה על דעתו הלא הקב"ה נצב פאן וצריך לשבת בנימוס, והוא חוזר ומתישב על הפסא בענוה, על זה נותנים בעולם הבא רק קורת רוח אשר שוה יותר מכל חיי העולם הזה, מפני שזה חלק מעל מלכות שמים.

• הצור תמים פעלו וגו' א-ל אמונה ואין עול •

פסוק זה הנו יסוד באמונה כל יהודי, עובר בחייו כפנה וכמה מארעות, הן לטוב, והן להפך, ובמה נפר היהודי שהוא באמת מאמין בה', כשפגיע שעת מבחן, כשפגיע חלילה זמנים לא קלים, לפעמים דברים שכל אחד רואה שזה מהשמים, ולפעמים דברים שמגלגלים עליו על ידי אנשים בעלי בחירה, ואז היהודי המרים את עיניו לשמים ומצדיק עליו את הדין, קדם כל - הוא יודע שהקדוש ברוך הוא מנהיג את העולם, ואין שום מקרה, ושנית הוא מצדיק עליו את הדין, ואומר בפה מלא; הצור תמים פעלו כי

כל דרכיו משפט, אל אמונה ואין עול, צדיק וישר הוא, בזה נפר שהוא יהודי אמתי, אשרלעכער איד, מאמין בן מאמינים, חלילה אינו קורא קטגוריא, הוא יודע שהכל בחשבון, לפעמים על מה שעשה בגלגול זה, ויתכן שזה על גלגול קודם, ואין אנו יודעים חשבונות שמים, זו היא גבורתו של יהודי שאינו מאבד עשתונות גם בזמנים קשים.

וכך מספר בגמרא אחרי מות רבי עקיבא⁵ נתפסו ר' אלעזר בן פרטא ור' חנינא בן תרדיון לבית הסהר אצל הנכרים, ואמרו להם להמיר דתם לדת הנוצרית ואם לא יתרגו אותם, אמר לו ר' אלעזר בן פרטא; אשריך ר' חנינא שנתפסת על דבר אחד, ואוי לי שנתפסתי על חמשה עלילות שהעלילו עלי, אמר לו רבי חנינא; אתה נתפסת על חמש עלילות ותנצל, ואלו אני נתפסתי על דבר אחד ולא אנצל, והטעם הוא מפני שאתה עוסק בתורה ובגמילות חסדים ואני עוסק רק בתורה, והקדוש ברוך הוא אינו רוצה בזה, כי עקר הלמוד הוא כדי לקיים המצוות, וצריך אדם לסגור הספר, כדי לעשות גמילות חסדים ובקור חולים, ואמנם ר' חנינא היה גבאי של צדקה ואף חלק צדקה מכיסו, אבל בשמים מדקדקים עם צדיקים כחוט השערה, והיה קטרוג עליו שהיה צריך לתן יותר.

ואכן התקיימה נבואתו של רבי חנינא, ורבי אלעזר נצל ויצא לחרות בנסים, ואחר כך הביאו את ר' חנינא בן תרדיון לדין ואמרו לו; למה עסקת בתורה? אמר; זוהי חובתי כאשר צוה ה', מיד גזרו עליו שישחרף ועל אשתו שתהרג, ועל בתו שיושיבו אותה בשוק, במקום שיושבנות בנות לא צנועות, ומפחד בגמרא מה היה החטא שבגלל כך נענשו, והכל דברים דקים מאוד, שפפי גדלתם וצדקתם, דקדקו עמם בשמים מאוד מאוד.

הוציאו את רבי חנינא וכרכוהו בספר תורה והקיפוהו בחבילי זמורות והציתו בהן את האור, והביאו ספוגין של צמר ושראום במים, והניחום על לבו כדי שלא תצא נשמתו מהר, כי הרשעים רצו שייסבל הרבה, ובזמן אחד הוציאו את השלשה רבי חנינא ואשתו ובתו לבצע הענש, וכלם קבלו הגזרה באהבה, רבי חנינא אמר; הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אשתו אמרה; א-ל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא ובתו אמרה; גדול העצה ורב העלילה אשר עיניו פקחות על כל דרכי בני אדם, כי בהיותם צדיקים זמן להם השם יתברך פסוקים אלו בפיהם בזמן מותם, והבת הלכה ובכתה בראותה את אביה בתוך האש אמר לה רבי חנינא; בתי אל תצטערי אלמלי אני נשרפתי לבדי, היה לי קשה הדבר, עכשו שאני נשרף וספר תורה עמי, מי שייבקש עלבונה של תורה הוא יבקש עלבוני.

אמרו לו תלמידיו לרבי חנינא, רבי מה אתה ראה? כי הם שמעו קול האותיות שפירחו ולא ידעו מה זה, והבינו שרבי חנינא רואה איזה דבר מענין או מלאכים או משהו אחר,

2. מדרש רבה, מהר"ל דסקין, אבן שלמה עהרנייך.

3. טור וש"ע א"ח ס' קכ"ד

4. אהל משה, שיענרמאן, ויקרא עמוד מ"ג

5. ע"ז יח ובילקוט מע"ל וישב.

לבא, ובעצם הכל כלול בתוכה, יש בה עכשו, ויש בה לשעבר, ויש בה לעתיד לבוא, ויש בה בעולם הזה, ויש בה לעולם הבא, ומשה רבנו מנבא שיגיע זמן ונקלקל מעשינו, וה' יתברך יעניש אותנו, ובכל זאת ישמור שלא ישבית זכרנו, ולבסוף ישוב ויתנחם ויפרע מן האויבים הקמים עלינו בחורבן הקשה והגדולה והחזקה, וכפר על חטאתנו למען שמו, ויש לנו בהשירה הזאת הבטחה מבארת בגאולה העתידה, וכתב הרמב"ן; אלו היתה השירה הזאת מכתב מאחד החוזים בפוכבים שהגיד מראשית אחריתו, הנה ראוי להאמין בה מפני שנתקיימו כל דבריה עד הנה לא נפל דבר אחד, ובדאי כי אנחנו נאמין ונצפה בכל לב לדברי האלקים מפי נביאו הנאמן בכל ביתו, אשר לא היה לפניו ואחריו כמוהו, עליו השלום.

♦ אמרתי אפאיהם אשביתה מאנוש זכרם ♦

מעשה שהיה 'עם הרמב"ן ז"ל שהיה לו תלמיד אחד ושמו אבנר שיצא לתרבות רעה, ונעשה כותי. ומחמת רב חכמתו בטמאתו נעשה שר גדול בכותים, ויהי היום שהיה יום כפור, שלח לו הרמב"ן לקרא לו שיבא אליו, ואכן בא לפניו אף החצוף הזה לקח בפני הרב רמב"ן ז"ל חזיר אחד ונחרו ובשלו בעצם יום הקדוש, ואחר כך שאל לרמב"ן; רבי על כמה עברות שחייבים עליהם פרת עברתי היום? והשיב לו הרמב"ן, על ארבע עברות שחייבים עליהם פרת, עברת היום! וא"ל התלמיד הנ"ל, הרי על חמשה לאוין עברתי, והתחילו לפלפל עד שהרמב"ן הודה שעבר על חמשה לאוין של פרייתות. ושאל אותו הרמב"ן, הגד נא לי מה הביאך אל מדה זו שפפרת בתורת משה? והשיב לו מחמת דרשה שדרשת! כי פעם אחת שמעתי שדרשת שבפרשת האזינו כלולים כל המצוות וכוללים כל עניני העולם וכל נרמזים בפר' האזינו, רק שצריך סיעתא דשמיא להבין כל הענינים והסודות אשר שם. ובעיני היה זה מן הנמנע, עד שבשביל פן נקבע בלבי שאין האמת פן כמו שאמר הרב הרמב"ן, וזה גרם לו להרהר בדברי חכמים ובדברי התורה, עד שיצא ופקר ונהפך לאיש אחר.

ויען הרמב"ן עדן אני ממשיך ואומר פן, שכדברי פן הוא, שהכל נרמז ומבאר בפר' האזינו, ואם לא תאמין, שאל ואגיד לך, מה רצונך לראות בפרשה ואראה לך, ויתמה התלמיד הכופר שהוא ואמר; אם כך תראני אם שמי שהוא אבנר תמצא בפרשת האזינו. ויתפלל הרמב"ן אל ה' בכל לבבו ונפשו, ובא פסוק בפיו "אמרתי אפאיהם אשביתה מאנוש זכרם", האות השלישית מכל תבה שבפסוק זה ר"ת אבנר. וכשמוע התלמיד את הדבר חרד מאוד כי הפסוק הזה לא מרמז עליו לטובה, ויפל על פניו, ושאל לרבו הרמב"ן, אם

ענה להם רבי חנינא אני רואה שהקלף נשרף והאותיות פורחות, אמר לו; פתח פיה ויכנס בה האש ולמה לך לסבל יסורים, אמר להם; מוטב שיתלנה מי שנתנה ואל יחבל הוא בעצמו, אמר לו הגוי התלן; אם אני מרבה עליה בשלהבת ונוטל ספוגין של צמר מעל לבה, אתה מביאני לעולם הבא אמר לו הן, אמר לו השבע לי, נשבע לו, מיד הרבה עליו בשלהבת ונטל ספוגים של צמר מעל לבו, ויצאה נשמתו בטרה, אף הוא קפץ ונפל לתוך האור ונשרף, כי ראה הפלא הזה, ורצה להיות לצדו, יצאה בת קול ואמרה רבי חנינא פן תרדיון, וקליסטנרו מזמנים לחיי העולם הבא, בכה רבי ואמר יש קונה עולמו בשעה אחת ויש קונה עולמו בכמה שנים

לרבי חנינא היה עוד בת שהיתה נשואה לר' מאיר והיתה מבקשת תמיד מבעלה ואמרה; איזו השפלה בשבילי שיש לי אחות שישבת בשוק במקום שישבות בנות לא צנועות, לקח רבי מאיר שלשה קבין של דיגרי זהב, ואמר בלבו אם היא צדיקה ולא התלמדה מהבנות האחרות שישבות שם, יתרחש לי נס, ואם לא יעשה לי נס אדע שהתקלקלה, והיא נמצאת במקום מתאים, הלה רבי מאיר והתקין לבושו כאחד הפרשים ונכנס לשוק ההוא, והלה לחדרה והפיר בה שמתנהגת בצניעות, והיא צדיקה כפי שהיתה בבית הוריה, בקש רבי מאיר מן השומר שימסרה לו וישחרר אותה, אמר לו אני מפחד מפני הפולה, אמר לו רבי מאיר קח לה מעות אלו, חצים יהיו לך והמחצית השניה לשחד אם ישאלו עליה, אמר לו השומר; וכשיגמרו המעות, מה אעשה? אמר לו תגיד; א-להי מאיר ענני, א-להי מאיר ענני אמר לו; ומי יאמר לי שזכון הדבר, אמר לו רבי מאיר; הנה יש כלבים זועמים, זרק להם אבן ותראה, זרק להם אבן והתנפלו עליו לטורפו, אמר א-להי דמאיר ענני ונצול, ונעשה פן מן השמים לטובתה, ורבי מאיר לקח את גיסתו והלה לביתו.

לימים נתפרסם הדבר, ואותו שומר נדון למות וכשהתחילו לתלותו, אמר; א-להי דמאיר ענני, ונקרע חבל התליה, ובהיותם חכמים המבקשים להבין דברים חקרו הסבה, וספר להם כל הדבר, חקרו דמותו של רבי מאיר בשערי רומי שכל מי שיראהו יתפסהו ויביאהו לדיו, פעם אחת מצאוהו והתחילו רודפים אחריו, קדם ונכנס לשוק של גוים טבל אצבעו בתבשיל ומצץ אצבעו השניה, ובכה חשבו שהוא נוצרי ועזבוהו והלה לבבל

♦ שירת האזינו ♦

פרשה זו הנקראת שירת האזינו, כולל בתוכו כל העתיד

6. רמב"ן על פרק לב פסוק מ
7. קב הישר פרק כג

יחזר בתשובה, האם יהיה לו תקנון ותרופה, והשיב לו רמב"ן והלא שמעתי הפסוק שישבית מאנוש זכרו ולא יועיל לו שום תרופה. ותכף הלך אותו תלמיד ולקח ספינה בלא ספן וחבל ומלח והלך עם הספינה באשר הולכו צועק במר נפשו, עד שנגעלם, ועדן לא נודע ממנו מאומה, ואחר כך הרבה הרב הרמב"ן בתפלה שיהיה לו מקצת כפרה. ואחר זמן רב בא להרב בחלום והחזיק לו טובה כי עד אותו הפעם היה בכף הקלע, וגרמה תפלתו להולכו לגיהנם, והיו דנין אותו דינים הרבה בגיהנם, ואחר "ב חדש היה לו מזור ותרופה, לא להולכו לגן עדן ולא לדון אותו בגיהנם.

• כי אזלת יד ואפס עצור ועוזב •

כאשר יגיע הזמן שה' ידין דיניהם של עם בני ישראל ברחמים ויתנחם על עבדיו הצדיקים כי גלוי לפניו כי מטה ידיהם של הצדיקים והם עוזבים ונטושים ואין להם מושל ומנהיג, ואז יאמר ראו עתה כי אני בלבד המושיע ואין אחר עמדי, אני אמית ואחיה מוחצתי ואני ארפא, ואז יביא את הישיעה הגדולה, וכל האמות ישבחו את ישראל שדבקו בה'.

מספר⁸ על הצדיק מבולוז'וב, רבי צבי אלימלך מבולוז'וב, מחבר ספר "צבי לצדיק", בשנת תרפ"ד, חזר הגאון הקדוש מבולוז'וב מפעסט לפרמישל (גליציה), ובאותו זמן עדין היתה קיימת ממשלת פולין, ושונאי ישראל שקראו לעצמם "הארצותאקס", הצליחו לעשות בבני ישראל ככל העולה על רוחם רחמנא לצלן, וכמה מאות יהודים שגרו בפפרים נהרגו. בבוטשאטש גליציה גר איש מפרסם גדול בתורה, עשיר גדול ממשפחה מפרסמת, ושמו רבי יצחק תאומים, וגם הוא סבל מהצרה בהיותו כי ילדיו שגרו בפפר שליד בוטשאטש נהרגו כלם בלילה אחד רחמנא לצלן.

כששמע רבי יצחק שהגאון הקדוש מבולוז'וב חזר לגליציה, והוא הכיר את הצדיק שהוא גדול בתורה ובקי בחכמת הקבלה, נסע אליו רבי יצחק לפרמישל, ואף כי לא היה חסיד שנסע לצדיקים, מפל מקום האמין בהם. הגאון מבולוז'וב נהג שבכל לילה נתן רשות לגבאים משעה שמונה וחצי עד תשע, לפתח דלתו להכניס תלמידי חכמים בעלי בתים שמבקשים לדבר בעניני העולם הזה או עניני קבלה.

רבי יצחק פעל אצל הגבאי ר' אהרן סאק, שבזמן שהוא היה בפנים לא יתן לשום אדם להפגס, כי הוא צריך לזמן ההוא לעצמו. רבי יצחק הזמין עוד שני אנשים חשובים תלמידי חכמים חסידים מפרמישל, האחד היה דני העיר החסיד המפלא רבי מיכלע מלאך פרידמן ז"ל, קראו לו "מלאך" מחמת צדקותו הרבה, השני היה רבי מאיר צינז ז"ל, שניהם היו חסידי בעלזא.

רבי יצחק לא הגיד להם בשביל מה הוא זקוק להם, אף זאת אמר להם כי הוא קרא להם משום שאין רצונו להיות לבד כשהוא בפנים, והם עשו כרצונו. השלושה נכנסו בפנים, הגאון הקדוש מבולוז'וב נהג בחצי שעה הזאת לעשן במקטרת שארכו היה לערף שתי אמות והגיע עד לסוף השלחן.

כשהתחיל רבי יצחק לדבר הוציא הרב מפיו עשן רב, רבי יצחק אמר ככה: "רבי הקדוש, באתי על ענין קדוש לטכס עצה איה להציל בני ישראל שנופלים יום יום בידי הפולנים, כל לילה נשחטים יהודים של כפר אחר". רבי יצחק הוציא ספר מסים והראה לגאון הקדוש מבולוז'וב שזכונ בעת פזאת לשאל שאלה מן השמים ויודיעו התשובה דרך חלום. הוסיף ואמר: "באמת כי צריכים להתענות ארבעים תעניות עם מקנאות ולהטהר ולהתקשר עם שמות הקדושים, אנחנו נקים את התעניות והמקנאות, ושאר הענינים יעשה הרבי, עד שיודיעו לעולם מה רוצים מן השמים, אני יודע כי הרבי יכול לעשות דבר כזה".

במשך זמן קצר לא ענה הרבי והיה מעשן בחזקה ופניו היו חורים, ואחרי זה ענה בזה הלשון: תאומים אתם מאמינים כי הרמב"ם היה בעל רוח הקדש, וענה רבי יצחק: "אם הרבי אומר שכה הוא, הנני מאמין". ושאול עוד הטורי זהב, הבעש"ט, רבי אלימלך מליזנסק, תלמידי החוזה מלובלין (ועוד) אתם מאמינים שיהיה להם רוח הקדש? ועל פלם ענה: "הנני מאמין כי היו בעלי רוח הקדש". וסיים הגאון מבולוז'וב: "תאמין לי, אלו היו כל אלו בעלי רוח הקדש קיימים איתנו היום, גם הם לא היו יודעים יותר מצדיקי דורנו. תאומים, אתם מפתחים מזה שהורגים קצת יהודים בפפרים? יגיע זמן נעבד נעבד, אבל הזקן הלבן ותפס בזקנו כבר לא יהיה".

8. אדמו"ר מתולדות אהרן, דברי אמונה, חל המועד פסח דף קל"ה ע"ב, הלוא דצדיקא ה' ניסן, רבי צבי אלימלך מבולוז'וב.